

NÄKÖKULMA

KARI HENRIK TUMELIUS

Stotts Opticians, Manchester
Optical Dispencer, Eyewear Stylist
Ulkosuomalaisparlamentin Keski-Euroopan
alueen varapuhemies

ULKOSUOMALAISTEN PERHEIDEN KOKEMUKSIA BREXITIN JÄLKEEN

EU:n jäsenyys merkitsi viisumivapaata matkustamista, siirtymistä maasta toiseen ilman rajamuodollisuuksia, oikeutta tehdä töitä, opiskella tai asua toisessa EU-maassa. Nämä oikeudet menetettiin kokonaan ja asiat monimutkaistuivat.

Ison-Britannian EU-kansanäänestys järjestettiin 23. kesäkuuta 2016. Äänestyksessä kysyttiin kansalta mielipidettä, pysyykö Iso-Britannia Euroopan unionin (EU) jäsenenä vai eroaako se siitä. Neuvoa-antavassa äänestyksessä 52 % äänestäneistä kannatti EU:sta irtautumista ja 48 % heistä äänesti EU:ssa pysymisen puolesta. Ison-Britannian poliitikot kunnioittivat kansanäänestyksen tulosta ja virallinen eroilmoitus EU:sta jätettiin 29.3.2017. Pitkien neuvottelujen jälkeen ero EU:sta tuli voimaan 1.2.2020.

EU:n kansalaisille, kuten ulkosuomalaisille, äänestyksen tulos oli järkytys, koska Ison-Britannian uskottiin ja toivottiin pysyvän EU:ssa. EU:n jäsenyys merkitsi viisumivapaata matkustamista, siirtymistä maasta toiseen ilman rajamuodollisuuksia, oikeutta tehdä töitä, opiskella tai asua toisessa EU-maassa. Nämä oikeudet menetettiin kokonaan ja asiat monimutkaistuivat. Kuluneiden vuosien aikana ulkosuomalaiset ovat vähin erin tottuneet uuteen tilanteeseen. Tämä tilanne on tuonut tullessaan monta hankaloittavaa tekijää jokaisen Ison-Britanniassa asuvan ulkosuomalaisen ja heidän perheensä jokapäiväiseen elämään.

Jos ulkosuomalaisella ei ollut Ison-Britannian kansalaisuutta, hänen oli haettava joko ns. *pre-settled status* tai *settled status* riippuen siitä, kauanko hän oli asunut maassa ennen Ison-Britannian eroamista EU:sta. Näiden statusten turvin saattoi pysyä maassa. Nämä statukset on nyt haettava, jos

toiveena on asua ja työskennellä Ison-Britanniassa vakituisesti. Kun nämä statukset on saanut, on ne muistettava aina liittää uuteen Suomen passiin. Vanhentunut passi ei kelpaa statuksen todistamiseksi. Näitä statuksia kysytään esimerkiksi haettaessa uutta työtä tai vuokra-asuntoa. Kaksoiskansalaisuus helpottaa asiaa, mutta silloin on oltava joko voimassa oleva Ison-Britannian tai Suomen passi, johon status on liitetty.

Etätöiden tekeminen Suomesta Isoon-Britanniaan ja päinvastoin on vaikeutunut. Myös työskentely Euroopan muissa maissa on hankaloitunut, sillä monelle brittifirmalle ei voi tehdä ulkomailta käsin töitä. Työvoiman liikkuvuus tuottaa vaikeuksia ja työmahdollisuudetkin ovat monella kaventuneet Brexitin takia. Osa Ison-Britanniasa toimineista yrityksistä on siirtänyt toimintaansa maan ulkopuolelle. Nämä seikat laittavat ihmiset miettimään tarkasti, missä maassa he haluavat perheensä kanssa asua, jotta työskentely olisi sujuvaa eikä tuottaisi taloudellisia ja käytännöllisiä lisärasituksia perhe-elämälle.

Ennen Brexitia pakettien lähettäminen ja saaminen oli mutkatonta. Nyt tarvitaan erilaisia tulliselvityksiä niin pakettien lähettämiseen kuin niiden vastaanottamiseenkin riippuen pakettien sisällöstä ja sisällön arvosta. Tilaaminen nettikaupoista on monimutkaistunut, kun täytyy aina varmistaa, mitä tullimuodollisuuksia on tehtävä ja mitä lisämaksuja niistä koituu. Jopa postikorttien suhteen on oltava

Kuva: Adobe Stock

tarkka, sillä jos lähettää esimerkiksi kookkaan kortin, voi vastaanottaja joutua maksamaan ylimääräisiä postikuluja saadakseen kortin itselleen.

Lisäksi suomalaisten pankkien toiminta on muuttunut Brexitin takia. Usealta ulkosuomalaiselta on suljettu pankkitilejä eikä uusia luottokortteja enää myönnetä EU:n ulkopuolelle. Myös vanhoja luottoja on pantu takaisinperintään. Uuden pankkitilin avaamiseksi henkilöllä on oltava Suomessa vakituinen osoite, ulkomainen osoite ei kelpaa.

Yleinen asiointi eri viranomaisten kanssa on myös hankaloitunut, koska tällä hetkellä tunnistautumiseen tarvitaan suomalaiset pankkitunnukset. Ilman pankkitiliä ei ole mahdollista saada myöskään pankkitunnuksia, joilla tapahtuu niin sanottu vahva tunnistautuminen. Onneksi tähän asiaan ollaan saamassa ensi vuoden aikana helpotusta suunnitteilla olevan uudenlaisen digitaalisen tunnistautumisen turvin.

Rajamuodollisuudet ovat suuri murheenaihe, sillä esimerkiksi Suomeen matkustaessa brittiläinen puoliso joutuu melkein aina kiperiin ristikuulusteluihin rajaviranomaisten kanssa. Tätä ongelmaa voisi helpottaa se, jos Digi- ja väestötietoviraston tiedot olisivat rajaviranomaisten nähtävänä. Luonnollisesti tämä edellyttäisi sitä, että ihmiset itse huolehtisivat tietojensa ajantasaisuudesta kyseisessä virastossa. Tällä tavoin viranomaiset näkisivät helposti, että kysymyksessä on esimerkiksi naimissa oleva pariskunta, eikä toisen tarvitsisi tuntea itseään ei-toivotuksi vierailijaksi.

Kaiken kaikkiaan Ison-Britannian eroaminen EU:sta on luonut epävarmuutta ja epätietoisuutta monille perheille elämän peruskysymysten edessä. Brexit ei ollut ulkosuomalaisten kannalta mitenkään hyvä asia, vaan se tuottaa jatkuvasti huolta ja päänvaivaa. Kun perusturvallisuus on hukassa ja elämän täyttää pelkkä suoriutuminen Brexitin haittavaikutuksista, keskittyminen olennaiseen – oman perheen hyvinvointiin – jää toisarvoiseksi. Tästä syystä ulkosuomalaisia perheitä tulisi auttaa mahdollisimman nopeasti ja löytää ratkaisut Brexitin tuomiin ongelmiin. Avainasemassa ovat kaikki ulkosuomalaistoimijat niin Ison-Britanniassa kuin Suomessakin.

Tämä teos on lisensoitu Creative Commons Nimeä 4.0 Kansainvälinen -käyttöluvalla. Tarkastele käyttö lupaa osoitteessa: <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>